
Praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov

Matej Šekli

Cobiss: 1.01

V prispevku so s praslovanskega sinhronega vidika obravnavani praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov, ki so lahko sestavljeni ali nesestavljeni. Njihovi neposredni besedotvorni predhodniki so sestavljeni ali nesestavljeni dovršni glagoli, od katerih so drugi osnovni, prvi pa sestavljeni iz nesestavljenih nedovršnih osnovnih glagolov. Besedotvorni vzorci izpeljave so prikazani po posameznih glagolskih vrstah in razredih osnovnih glagolov, ki so glede na svoj leksikalni oziroma besedotvorni pomen nedovršni ali dovršni. Posebna pozornost je posvečena prevojnim premenam korenskih zložnikov, ki se ob izpeljavi pojavljajo.

Ključne besede: glagolski vid, besedotvorje, pomenoslovje, prevojne preme-
ne, drugotni nedovršni glagoli, praslovanščina

Proto-Slavic Derivational Patterns of Secondary Imperfective Verbs

This article discusses Proto-Slavic derivational patterns of secondary imperfective verbs, both prefixed and unprefixed, from the Proto-Slavic synchronic point of view. Their immediate word-formational bases are prefixed and unprefixed perfective verbs; the latter being basic verbs, whereas the former are formed from unprefixed imperfective basic verbs with a prefix. The derivational patterns are presented within single classes of basic verbs, which, according to their lexical or word-formational meaning, are imperfective or perfective. Special attention is drawn to the vowel gradation alternations in root syllables accompanying derivation.

Keywords: verbal aspect, word formation, semantics, vowel gradation alternations, secondary imperfective verbs, Proto-Slavic

0 Praslovanski drugotni nedovršni glagoli v besedotvornem sistemu praslovanskih glagolov

Praslovanski drugotni nedovršni glagoli so vmeščeni v besedotvorni sistem praslovanskih glagolov: prikazana je besedotvorna delitev praslovanskih glagolov in mesto drugotnih nedovršnikov znotraj nje.

0.1 Besedotvorna delitev praslovanskih glagolov¹

Besedotvorno se praslovanski (nesestavljeni) glagoli delijo na besedotvorno nemotivirane (netvorjene) in besedotvorno motivirane (tvorjene). Netvorjeni glagoli so netvorjeni izkorenski (primarni) glagoli. Tvorjeni glagoli so tvorjeni izkorenski (primarni) glagoli in neizkorenski (sekudarni) glagoli, ki so lahko izglagolski (deverbativi), izpridevniški (deadjektivi), izsamostalniški (desubstantivi). Glede na prisotnost oziroma odsotnost besedotvornega predhodnika znotraj jezikovnega sistema in glede na pomen besedotvornega obrazila (tj. nedoločniške in sedanjiške glagolske pripone) (strukturalni pomen, slovnični kategorialni pomen, besedotvorni kategorialni pomen) se praslovanski glagoli delijo v več skupin.

Besedotvorno nemotivirani (netvorjeni) glagoli znotraj jezikovnega sistema izkazujejo odsotnost besedotvornega predhodnika (tvorjeni so neposredno iz glagolskega korena) in prisotnost strukturalnega besedotvornega obrazila, ki ima **strukturalni pomen** (tj. nima ne besedotvornega ne slovničnega kategorialnega pomena). To so **netvorjeni izkorenski** glagoli na **-ø-ti* **(j)e-ši* (I), **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-a-ti* **-je-ši* (V/2), **-a-ti* **-e-ši* (V/3), **-ja-ti* **-je-ši* (V/4), brezpriponski glagoli (VII).²

Besedotvorno motivirani (tvorjeni) glagoli znotraj jezikovnega sistema izkazujejo:

a) odsotnost besedotvornega predhodnika (tvorjeni so neposredno iz glagolskega korena) in prisotnost nestrukturalnega besedotvornega obrazila, ki glagolu daje **besedotvorni kategorialni pomen** vrste glagolskega dejanja; to so **tvorjeni izkorenski** glagoli: inkohativi/ingresivi na **-nø-ti* **-ne-ši* (II), fientivi na **-nø-ti* **-ne-ši* (II), esivi na **-ě/a-ti* **-i-ši* (III/2);

b) prisotnost besedotvornega predhodnika (pridevnik, nesestavljeni nedovršni glagol), ki glagolu daje znotrajsistemsko besedotvorno motiviranost, in prisotnost nestrukturalnega besedotvornega obrazila, ki glagolu daje **besedotvorni kategorialni pomen** vrste glagolskega dejanja; to so: **izpridevniški** glagoli (deadjektivi): stativi (fientivi in esivi) na **-ě/a-ti* **-ě/a-je-ši* (III/1), faktitivi na **-i-ti* **-i-ši* (IV), izpridevniški glagoli na **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI) s stativnim (fientivnim ali esivnim) ali faktitivnim pomenom; **izglagolski** glagoli (deverbativi): iterativi na **-i-ti* **-i-ši* (IV), kavzativi na **-i-ti* **-i-ši* (IV), intenzivi na **-xa-ti* **-xa-je-ši* (V/1);

c) prisotnost besedotvornega predhodnika (nesestavljeni ali sestavljeni dovršni glagol), ki glagolu daje znotrajsistemsko besedotvorno motiviranost, in prisotnost nestrukturalnega besedotvornega obrazila, ki glagolu daje **slovnični kategorialni pomen** nedovršnosti; to so nesestavljeni in sestavljeni **drugotni nedovršni glagoli** (iterativi-durativi) na **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1) (z različicama **-ja-ti* **-ja-je-ši*, **-va-ti* **-va-je-ši*), **-a-ti* **-je-ši* (V/2), **-ja-ti* **-je-ši* (V/4), **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI);

¹ Besedotvorne in besedotvornopomenske značilnosti praslovanskih (nesestavljenih) izpeljanih glagolov so s praslovanskega sinhronnega vidika natančneje obravnavane v Šekli 2011.

² Označe glagolskih vrst in razredov sledijo v slavistiki uveljavljeni oblikovni delitvi slovanskega glagola na vrste po nedoločniški priponi (psl. **-ø-*, **-nø-*, **-ě/a-*, **-i-*, **-a-*, **-ov/ev-a-*) in na razrede po sedanjiški priponi (psl. **-e-*, **-ne-*, **-je-*, **-i-*, **-ø-*; **-ě/a-je-*, **-a-je-*, **-u-je-*) (Dobrovský 1819: 92–93; Miklošič 1875: 420–421, 1876: 97–98; Schleicher 1852: 285–286, 345–346; 1866: 790; Leskien 1922: 121–122, 138–139). Za posamezni glagol sta navedeni obliki nedoločnika in druge osebe ednine sedanjika.

č) prisotnost besedotvornega predhodnika (samostalnik), ki glagolu daje znotrajsistemsko besedotvorno motiviranost, in prisotnost besedotvornega obrazila, ki pa glagolu vedno ne daje jasno razvidnega besedotvornega kategorialnega pomena (pomen glagola je torej odvisen od leksikalnega pomena njegovega besedotvornega predhodnika); to so **izsamostalniški** glagoli na **-ĕ/'a-ti* **-ĕ/'a-je-ši* (III/1), **-i-ti* **-i-ši* (IV), **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-a-ti* **-je-ši* (V/2), **-ov/'ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI).

Iz povedanega sledi, da imajo nedoločniške pripone psl. **-nq-*, **-ĕ/'a-*, **-i-*, **-a-*, **-ov/'ev-a-* (z delno izjemo nedoločniške pripone psl. **-a-*, ki ima lahko tudi sktrukturalni pomen) nestrukturalno besedotvorno funkcijo, tj. da imajo besedotvorni in/ali slovnični kategorialni pomen.³

Netvorjeni	izkorenski	I	<i>*nes-ø-ti</i>	<i>*nes-e-ši</i>
			<i>*pi-ø-ti</i>	<i>*pi-je-ši</i>
Tvorjeni z besedotvornim pomenom (vrsta glagolskega dejanja)	izpridevniški	V/1	<i>*ględ-a-ti</i>	<i>*ględ-a-je-ši</i>
		V/2	<i>*or-a-ti</i>	<i>*or-je-ši</i>
		V/3	<i>*bъr-a-ti</i>	<i>*ber-e-ši</i>
		V/4	<i>*la-ja-ti</i>	<i>*la-je-ši</i>
		VII	<i>*jęd-ø-ti</i>	<i>*jęd-ø-si</i>
		II	<i>*dъx-nq-ti</i>	<i>*dъx-ne-ši</i>
			<i>*bъd-nq-ti</i>	<i>*bъd-ne-ši</i>
	III/2		<i>*bъd-ĕ-ti</i>	<i>*bъd-i-ši</i>
	izglagolski	III/1	<i>*zelen-ĕ-ti</i>	<i>*zelen-ĕ-je-ši</i>
		IV	<i>*zelen-i-ti</i>	<i>*zelen-i-ši</i>
V/1		<i>*star-a-ti</i>	<i>*star-a-je-ši</i>	
VI		<i>*mil-ov-a-ti</i>	<i>*mil-u-je-ši</i>	
s slovničnim pomenom (nedovršnost)	IV	<i>*nos-i-ti</i>	<i>*nos-i-ši</i>	
		<i>*mor-i-ti</i>	<i>*mor-i-ši</i>	
	V/1	<i>*ma-xa-ti</i>	<i>*ma-xa-je-ši</i>	
	V/1	<i>*pad-a-ti</i>	<i>*pad-a-je-ši</i>	
		<i>*sъ-tręs-a-ti</i>	<i>*sъ-tręs-a-je-ši</i>	
	V/2	<i>*jъm-a-ti</i>	<i>*jem-je-ši</i>	
	V/4	<i>*da-ja-ti</i>	<i>*da-je-ši</i>	
VI	<i>*kup-ov-a-ti</i>	<i>*kup-u-je-ši</i>		
brez izrazitega besedotvornega in slovničnega pomena	izsamostalniški	II	<i>*usmęx-nq-ti</i>	<i>*usmęx-ne-ši</i>
		III/1	<i>*um-ĕ-ti</i>	<i>*um-ĕ-je-ši</i>
		IV	<i>*govor-i-ti</i>	<i>*govor-i-ši</i>
		V/1	<i>*děl-a-ti</i>	<i>*děl-a-je-ši</i>
		V/2	<i>*klevet-a-ti</i>	<i>*klevet-je-ši</i>

Besedotvorna delitev praslovanskih glagolov

³ Nedoločniška pripona psl. **-a-* in sedanjiška pripona psl. **-je-* sta torej večpomenski in imata naslednje pomena: a) strukturalni pomen (psl. **or-a-ti* **or-je-ši*); b) slovnični pomen

0.2 Praslovanski drugotni nedovršni glagoli⁴

Ena od slovničnih kategorialnih lastnosti praslovanskih glagolov je tudi **glagolski vid (verbalni aspekt)**: a) glagoli, ki označujejo neomejeno (durativno) ali ponavljajoče se (iterativno) dejanje, so **nedovršni (imperfektivni)**; b) glagoli, ki označujejo omejeno ali neponavljajoče se (punktualno) dejanje, so **dovršni (perfektivni)**. Glagolski vid je pri besedotvorno nemotiviranih glagolih pogojen leksikalno, pri besedotvorno motiviranih glagolih pa besedotvorno. Glagolski vid in besedotvorje glagola sta torej neločljivo povezana.

Leksikalno pogojeni glagolski vid besedotvorno nemotiviranih (tj. s strukturalnim priponskim obrazilom izpeljanih in nesestavljenih) glagolov je določen preko predmetnega pomena njihovega glagolskega korena: a) če glagolski koren označuje neomejeno (atelično) dejanje, je besedotvorno nemotivirani glagol nedovršni (psl. **trēs-ti* ipf. 'tresti'); b) če glagolski koren označuje omejeno (telično) dejanje (gr. *τέλος* 'konec'), je besedotvorno nemotivirani glagol dovršni (psl. **pad-ti* pf. 'pasti').⁵

Besedotvorno pogojeni glagolski vid besedotvorno motiviranih (z nestrukturalnim priponskim obrazilom izpeljanih in/ali sestavljenih) glagolov je določen preko besedotvornega kategorialnega pomena nestrukturalnega besedotvornega obrazila:

A) **nesestavljeni** in z nevidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom izpeljani iz(glagolsko)korenski in izglagolski glagoli ali **deverbativi** so nedovršni ali dovršni; njihov (nedovršni ali dovršni) glagolski vid je pogojen z njihovim nevidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom: a) esivi (psl. **tŕp-ě-ti* ipf. 'trpeti, trajati'), fientivi (psl. **sŕx-nŕ-ti* ipf. 'sahniti, sušiti se'), iterativi (psl. **mot-i-ti* ipf. 'motiti') in kavzativi (psl. **poj-i-ti* ipf. 'pojiti') so nedovršni; b) inkohativi/ingesivi (psl. **dŕx-nŕ-ti* pf. 'dahnti') so dovršni;

B) **nesestavljeni** in z nevidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom izpeljani (izsamostalniški in izpridevniški) izimenski glagoli ali **denominativi** so

(psl. **jŕm-a-ti* 'jem-je-ši' ipf. ← **jĕ-ti* **jŕm-e-ši* pf.); c) besedotvorni pomen (psl. **klevet-a-ti* 'klevet-je-ši' ← **klevet-a*). Na strukturalni pomen nedoločniške pripone *-a-* kažejo tudi sopomenske tvorbe brez pripone in z njo (psl. **čŕp-a-ti* 'čŕp-je-ši' ipf. ← **čŕp-ti* 'čŕp-e-ši' ipf., **kov-a-ti* 'ku-je-ši' ipf. ← **ku-ti* 'kov-e-ši' ipf.).

⁴ Natančna analiza glagolskega vida starocerkvenoslovanskih glagolov je podana v Dostál 1954, ki je poleg slovarjev stare cerkvene slovanščine (Miklošič 1862–65; Staroslavjanskij slovar' 1999) gradivska osnova za pričujočo obravnavo. V primerjavi z Dostálom, ki glagolski vid obravnava na osnovi leksikalnega pomena posameznega glagola (nesestavljeni dovršniki, nesestavljeni nedovršniki, sestavljeni dovršniki iz nesestavljenih dovršnikov, sestavljeni dovršniki iz nesestavljenih nedovršnikov, drugotni nedovršniki; vsaka skupina glagolov je razdeljena po posameznih sedanjiških glagolskih vrstah), je namen te razprave glagolski vid povezati z besedotvornim kategorialnim pomenom posameznega glagola.

⁵ Praslovanske rekonstrukcije glagolskih oblik so zaradi razvidnosti morfemske zgradbe podane na stopnji pred poenostavitvijo soglasniških sklopov (psl. **tt*, **dt* > **st*; psl. **kti*, **gti*, **xti* > **ti* itd.).

nedovršni ali dovršni; njihov (nedovršni ali dovršni) glagolski vid je pogojen z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika (tj. samostalnika ali pridevnika); denominativi so torej nedovršni (psl. **jbr-a-ti* ipf. 'igrati (se)', **prav-i-ti* ipf. 'delati prav, govoriti prav') ali dovršni (psl. **konbč-a-ti* pf. 'končati', **pust-i-ti* pf. 'pustiti');

C) **sestavljani** in z nevidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom izpeljani glagoli so dovršni in se od nesestavljenih ločijo po modificiranem leksikalnem pomenu; njihov dovršni glagolski vid in modificirani pomen sta pogojena z njihovim predpovonskim obrazilom (psl. **trēs-ti* pf., **pad-ti* pf.; **tbrp-ě-ti* pf., **sbx-nq-ti* pf., **mqt-i-ti* pf., **poj-i-ti* pf.; **dwx-nq-ti* pf.; **jbr-a-ti* pf., **prav-i-ti* pf., **konbč-a-ti* pf., **pust-i-ti* pf.);

Č) **sestavljani in nesestavljeni** ter z vidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom (ki ima slovnični kategorialni pomen nedovršnosti) izpeljani glagoli so nedovršni; njihov nedovršni glagolski vid je pogojen z njihovim vidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom (in morebitnim prevojem korenskega zložnika) (**trēs-a-ti* ipf., **pad-a-ti* ipf.; psl. **tbrp-ě-va-ti* ipf., **syx-a-ti* ipf., **mqt-ja-ti* ipf., **paj-a-ti* ipf.; **dwx-a-ti* ipf.; **jbr-a-va-ti* ipf., **prav-ja-ti* ipf., **konbč-a-va-ti* ipf., **pust-ja-ti* ipf.).

Praslovanski drugotni nedovršni glagoli so torej besedotvorno gledano drugotni, tj. z vidskim nestrukturalnim priponskim obrazilom izpeljani iz sestavljenih in nesestavljenih dovršnih glagolov. Glede na sestavljenost oziroma nesestavljenost dovršnega glagola, ki je njihov besedotvorni predhodnik, in smer besedotvorne motiviranosti so drugotni nedovršni glagoli zadnji v besedotvorni verigi, ki je dvočlenska samo v primeru, da je primarni glagol dovršni (psl. **pad-ti* pf. 'pasti' → **pad-a-ti* ipf. 'padati'), ter tričlenska v primerih, da je primarni glagol dovršni (psl. **pad-ti* pf. 'pasti' → **pad-ti* pf. '-pasti' → **pad-a-ti* ipf. '-padati') ali nedovršni (psl. **trēs-ti* ipf. 'tresti' → **trēs-ti* pf. '-tresti' → **trēs-a-ti* ipf. '-tresati'). Dvočlenska besedotvorna veriga torej vsebuje vidski par, tj. nedovršni in dovršni glagol, ki predstavljata en leksem (psl. **pad-ti/*pad-a-ti*), medtem ko tričlenska besedotvorna veriga vsebuje dva leksema, enega brez vidskega para (psl. **trēs-ti*) in enega z vidskim parom (psl. **pad-ti/*pad-a-ti*, **trēs-ti/*trēs-a-ti*).⁶

V nadaljevanju so praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov prikazani po posameznih glagolskih vrstah in razredih. Izhodišče obravnave je nedovršni ali dovršni nesestavljeni glagol, iz katerega so izpeljani drugotni nedovršni glagoli, in sicer: a) iz nedovršnega nesestavljenega glagola sestavljeni dovršni glagol in njegov drugotni nedovršnik; b) iz dovršnega nesestavljenega glagola nesestavljeni nedovršni glagol ter sestavljeni dovršni glagol in njegov drugotni nedovršnik.

⁶ Dovršni nesestavljeni nedrugotni glagoli tvorijo torej nesestavljeni in sestavljeni drugotni nedovršni glagol (dalje označeno kot psl. **(-)pad-ti* → **(-)pad-a-ti*), medtem ko tvorijo nedovršni nesestavljeni nedrugotni glagoli samo sestavljeni drugotni nedovršni glagol (dalje označeno kot psl. **trēs-ti* → **trēs-a-ti*).

Nedrugotni glagoli			
nesestavljeni		sestavljani	
nedovršni	dovršni	dovršni	
*tręs-ti	*pad-ti	*-tręs-ti	*-pad-ti
*sъx-nq-ti	*kap-nq-ti	*-sъx-nq-ti	*-kap-nq-ti
*prav-i-ti	*pust-i-ti	*-prav-i-ti	*-pust-i-ti
*jъgr-a-ti	*копьч-a-ti	*-jъgr-a-ti	*-копьч-a-ti

Drugotni glagoli			
nesestavljeni		sestavljani	
nedovršni			
–	*pad-a-ti	*-tręs-a-ti	*-pad-a-ti
–	*kap-a-ti	*-sux-a-ti	*-kap-a-ti
–	*pust-ja-ti	*-prav-ja-ti	*-pust-ja-ti
–	*копьч-a-va-ti	*-jъgr-a-va-ti	*-копьч-a-va-ti

Razmerje med tvorjenostjo in glagolskim vidom praslovanskega glagola

1 Praslovanski glagoli na *-o-ti *-(j)e-ši

Glagolski vid praslovanskih (nesestavljenih) netvorjenih izkorenskih glagolov na *-o-ti *-(j)e-ši s korenem na soglasnik (I/1–6) je pogojen s predmetnim pomenom njihovega glagolskega korena. Njihovi drugotni (sestavljani in nesestavljeni) nedovršniki se izpeljujejo na dva načina, ki sta odvisna od leksikalnega pomena glagola (glagol premikanja : glagol nepremikanja).

1.1 Praslovanski glagoli premikanja na *-o-ti *-(j)e-ši

Nesestavljeni glagoli premikanja (v ožjem smislu) na psl. *-o-ti *-e-ši (I/1–4) in *-a-ti *-e-ši (V/3) so **nedovršni**. Drugotne (sestavljene) nedovršnike izpeljujejo na psl. *-i-ti *-i-ši (IV), pri čemer v korenu prihaja do kvalitativnega prevoja:⁷ stcsl. из-гънати ижденеши pf. 'izgnati', при-нести при-несеши pf. 'prinesti', при-вести при-ведеши pf. 'privešiti', облачшти облаччеши (< *ob-velkti) pf. 'obleči' (rus. *волокъ*, štok. *vučeš*); въ-лѣсти въ-лѣзеши pf. 'vstopiti' → из-гонити ipf. 'izganjati', при-носити ipf. 'prinašati', при-водити ipf. 'voditi, peljati', облачити (< *ob-volčiti) ipf. 'obláčiti'; въ-лзити ipf. 'vstopati' < psl. *-gъn-a-ti *-žen-e-ši, *-nes-ti *-nes-e-ši,

⁷ Tvorba vidskega para sestavljenega glagola premikanja je torej enaka tvorbi ponavljalnega glagola (iterativa) nesestavljenega glagola premikanja, ki označujejo enosmerno oziroma enkratno dejanje (semelfaktiv) (stcsl. при-нести pf. 'prinesti' → при-носити ipf. 'prinašati' = нести ipf. 'nesti' → носити ipf. 'nositi' < psl. sestavljeni perfektiv *-nes-ti → sestavljeni imperfektiv *-nos-i-ti = nesestavljeni semelfaktiv *nes-ti → nesestavljeni iterativ *nos-i-ti). Isti besedotvorni vzorec ima torej pri nesestavljenih glagolih slovnično funkcijo (nedovršnost) in pri sestavljenih glagolih besedotvorno funkcijo (vrsta glagolskega dejanja).

*-ved-ti *-ved-e-ši, *-velk-ti *-vblč-e-ši; *-lěz-ti *-lěz-e-ši → *-gon-i-ti, *-nos-i-ti, *-vod-i-ti, *-volč-i-ti; *-laz-i-ti; raznospregavni (supletivni) osnovni ima stcsl. прити приидеши (< *pri-jiti *pri-jьdeši) pf. 'priti' → при-ходити ipf. 'prihajati' < psl. *ji-ti *jь-de-ši → *xod-i-ti. Sestavljeni nedovršniki premikanja na *-i-ti *-i-ši ponavljalne glagole izpeljujejo na *-ja-ti *-ja-je-ši (prim. 7.1).

Dovršni glagol	Drugotni nedovršni glagol
*-žen-e-ši, *-nes-e-ši, *-ved-e-ši, *-velk-ti	*-gon-i-ši, *-nos-i-ši, *-vod-i-ši, *-volč-i-ši
*-lěz-e-ši	*-laz-i-ši
*-jь-de-ši	*-xod-i-ši

1.2 Praslovanski glagoli nepremikanja na *-o-ti *- (j)e-ši

Nesestavljeni glagoli nepremikanja na psl. *-o-ti *-e-ši (I/1–4) so v večini **nedovršni**, v manjšini **dovršni** (stcsl. пасти 'pasti', сѣсти 'sesti', лешти 'leči', решти 'reči', *сашти 'seči', врѣшти 'vreči, zalučati', ѡти 'prijeti, zgrabiti, ujeti' < psl. *pad-ti, *sěd-ti, *leg-ti, *rek-ti, *seg-ti, *verg-ti, *je-ti), njihovi sestavljeni glagoli so dovršni. Drugotne (sestavljene in nesestavljene) nedovršnike običajno izpeljujejo na psl. *-a-ti *-a-je-ši (V/1), redkeje na psl. *-a-ti *-je-ši (V/2), *-a-ti *-e-ši (V/3).

1.2.1 Praslovanski nedovršniki na *-a-ti *-je-ši, *-a-ti *-e-ši

Nekateri nesestavljeni nedovršni in dovršni glagoli nepremikanja na psl. *-o-ti *- (j)e-ši (I/1–6) imajo ob sebi nesestavljene nedovršne glagole na psl. *-a-ti *-je-ši (V/2), *-a-ti *-e-ši (V/3). Zastavlja se vprašanje, kateri pomen (strukturalni pomen, besedotvorni pomen vrste glagolskega dejanja, slovnični pomena nedovršnosti) imata nedoločniška in sedanjiška pripona.

Pri dvojicah tipa nedovršni glagol na *-o-ti *-e-ši (I/1–6) s polno prevojno stopnjo v nedoločniku in ničto prevojno stopnjo v sedanjiku : nedovršni glagol na *-a-ti *-e-ši (V/3) z ničto prevojno stopnjo v nedoločniku in polno prevojno stopnjo v sedanjiku gre podobno kot pri dvojicah tipa glagol na *-o-ti *-V(j)e-ši (I/7) : glagol na *- (j)a-ti *-je-ši (V/4) (tip psl. *sě-ti *sě-je-ši ipf. (I/7) = *sě-ja-ti *sě-je-ši ipf. (V/4) najverjetneje za sopomenki, ki sta posledica praslovanskega analognega prehajanja prvotnih glagolov na psl. *-o-ti *-e-ši med glagole na psl. *-a-ti *-e-ši:⁸ (st)csl. дрѣти дьреши ipf. 'odirati, skubsti, pleniti', за-прѣти за-пьреши pf. 'podpreti' (rus. занереть, переть), жрѣти жьреши ipf. 'žreti' → дьрати дереши ipf. 'odirati' (rus. драсть дерешь, češ. drát dereš), пьрати переши ipf. 'teptati, tolči, prati', češ. žrát žereš 'žreti' (csl. жьраник 'požiranje') < psl. *der-ti *dьr-e-ši, *per-ti *pьr-e-ši, *žer-ti *žьr-e-ši → *dьr-a-ti *der-e-ši, *pьr-a-ti *per-e-ši, *žьr-a-ti *žer-e-ši.

⁸ Da so praslovanski glagoli na *-a-ti *-e-ši praslovanska inovacija, je razvidno zunajsistemsko: baltske vzporednice tovrstnih praslovanskih glagolov namreč izkazujejo ničto nedoločniško pripono (stcsl. гнати женеши 'gnati' : lit. giñti gēna 'gnati'; žem. lit. diñti dēra 'odirati kožo' je glede na nedoločniško pripono (ne pa tudi glede prevojne premene v koremskem zložniku) torej vzporedno s stcsl. дрѣти дьреши in ne s stcsl. дьрати дереши).

I/1-6		V/3	
*der-ti	*дѣг-е-ši	*дѣг-а-ти	*der-e-ši
*per-ti	*рѣг-е-ši	*рѣг-а-ти	*per-e-ši
*žer-ti	*žьг-е-ši	*žьг-а-ти	*žer-e-ši

Pri dvojicah tipa nedovršni glagol na **-o-ti *-e-ši* (I/1-6) : nedovršni glagol na **-a-ti *-je-ši* (V/2) se v korenu pojavljajo naslednja prevojna razmerja: a) glagoli s kvantitativnim prevojem po redukciji v korenu z obratno razvrstitvijo prevojnih stopenj korenškega zložnika (tip psl. **per-ti *pъr-e-ši* : **pъr-a-ti *per-e-ši*): (st)csl. чрѣти чрѣпеши ipf. 'črpati', пльсти пльзеши ipf. 'plaziti se, polzeti' (rus. ползти), ѡти имеши pf. 'prijeti, zgrabiti, ujeti' → чрѣпати чрѣпкаши ipf. 'črpati', пльзати пльжеши ipf. 'plaziti se, polzeti', имати ѡмакши ipf. 'jemati'⁹ < psl. **čerp-ti *čъrp-e-ši, *pelz-ti *pъlz-e-ši*,¹⁰ **ję-ti *jъm-e-ši* → **čъrp-a-ti *čerp-je-ši, *pъlz-a-ti *pelz-je-ši, *jъm-a-ti *jem-je-ši*; b) glagol s kvantitativnim prevojem po podaljšavi *e*-jevske prevojne stopnje: stcsl. лешти лажеши pf. 'leči' → лѣгати лѣжеши ipf. 'legati' < psl. **leg-ti *lęž-e-ši* → **lęg-a-ti *lęg-je-ši*; c) glagol s kvantitativnim prevojem po podaljšavi ničte prevojne stopnje: (st)csl. сѡти сѡпеши ipf. 'sipati' → сѡпати сѡпакиши ipf. 'sipati' < psl. **sup-ti *sъp-e-ši* → **syp-a-ti *syp-je-ši*; č) glagol brez prevoja v korenu: stcsl. мести метеши ipf. 'pometati, metati' → метати мештеши ipf. 'metati' < psl. **met-ti *met-e-ši* → **met-a-ti *met-je-ši*; d) glagoli brez (razvidnega) prevoja v korenu: stcsl. лашти лачеши 'sločiti, upogibati, kriviti', sln. seči sežeš (stcsl. при-сашти при-сажеши pf. 'prijeti, zgrabiti'),¹¹ (st)csl. влсти влзеши 'utrjevati, jačiti' → лцати лчеши ipf. 'nastavljati pasti, loviti', сасати сажеши ipf. 'segati', влзати влжеши ipf. 'vezati' < psl. **lęk-ti *lęč-e-ši, *sęg-ti *sęž-e-ši, *vęz-ti *vęz-e-ši* → **lęc-a-ti *lęc-je-ši, *sęz-a-ti *sęg-je-ši, *vęz-a-ti *vęz-je-ši*. Funkcijo nedoločniške pripone psl. **-a-* na osnovi prevojnih razmerij torej ni mogoče določiti, zato je potrebno upoštevati glagolski vid nesestavljenega glagola. Nesestavljeni nedovršniki na **-a-ti *-je-ši* k dovršnim nesestavljenim glagolom na psl. **-o-ti *-(-j)e-ši* imajo slovnični pomen nedovršnosti (gre torej za vidске pare) (psl. **leg-ti, *sęg-ti, *ję-ti* → **lęg-a-ti, *sęz-a-ti, *jъm-a-ti*), medtem

⁹ Sestavljenke psl. **jęti* 'jeti' dvojnično izkazujejo tudi produktivno tvorbo nedovršnika (stcsl. вѣз-ати вѣз-ѡмеши pf. 'vzeti' → вѣз-имати вѣз-ѡмакиши in вѣз-ѡмакиши ipf. 'jemati, dobivati, prejemati' < psl. **ę-ti *ъm-e-ši* pf. → **im-a-ti *em-je-ši* in **im-a-je-ši* ipf.).

¹⁰ Odsotnost premene po kvantitativnem prevoju po redukciji pri glagolu stcsl. пльсти пльзеши je (glede na prisotnost prevoja pri glagolih tega tipa) zelo verjetno drugotna (psl. **pъlz-ti *pъlz-e-ši* ≤ ***pelz-ti **pъlz-e-ši*), podobno kot je drugotno tudi stcsl. влшти влчеши 'vleči', saj na prvotno prevojno spremeno kaže štok. *vučeš*, torej psl. **velk-ti *vblč-e-ši*.

¹¹ Nesestavljeni dovršni glagoli na **-o-ti *-e-ši* so že zelo zgoraj začeli prehajati med inkohative na **-no-ti *-ne-ši* (sln. seči sežeš pf. : csl. сажити сажнеши pf. 'seči'). Ta težnja se je kasneje nadaljevala tudi v nekaterih slovanskih jezikih (psl. **pad-ti, *sęd-ti, *leg-ti, *sęg-ti, *verg-ti* → češ. *padnout, sednout, lehnout, sáhnout, vrhnout*).

ko pri nesestavljenih nedovršnikih na **-a-ti* **-je-ši* k nedovršnim nesestavljenim glagolom na psl. **-o-ti* **-je-ši* ni povsem jasno, ali gre za sopomenke ali za ponavljalne glagole.

I/1-6		V/2	
*čerp-ti	*čьрр-е-ši	*čьрр-a-ti	*čerp-je-ši
*pelz-ti	*рьлз-е-ši	*рьлз-a-ti	*pelz-je-ši
*jč-ti	*јьм-е-ši	*јьм-a-ti	*jem-je-ši
*leg-ti	*лѣж-е-ši	*лѣг-a-ti	*lëg-je-ši
*sup-ti	*сьрр-е-ši	*сьрр-a-ti	*syp-je-ši
*met-ti	*met-е-ši	*met-a-ti	*met-je-ši
*lëk-ti	*лѣч-е-ši	*лѣч-a-ti	*lëk-je-ši
*seg-ti	*сѣж-е-ši	*сѣз-a-ti	*seg-je-ši
*vez-ti	*вѣз-е-ši	*вѣз-a-ti	*vez-je-ši

1.2.2 Praslovanski drugotni nedovršniki na **-a-ti* **-a-je-ši*

Večina nesestavljenih nedovršnih in dovršnih glagolov nepremikanja na psl. **-o-ti* **(j)e-ši* (I/1-6) ima (sestavljene in nesestavljene) nedovršnike na psl. **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1). Glede na prevojne premene v korenu se tovrstni glagoli delijo v več skupin.

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi *e*-jevske ali *o*-jevske prevojne stopnje korenškega samoglasnika:¹² stsl. оу-гнѣсти pf. 'stisniti, stlačiti', рѣшти pf./ipf. 'reči' (прѣ-рѣшти pf. 'spreti se, začeti prepri', въ-жѣшти pf. 'zažgati, vžgati' → оу-гнѣтати ipf. 'stiskati, tlačiti', рѣкати ipf. 'rekati' (прѣ-рѣкати ipf. 'pregovarjati, prerekati se'), въ-жагати ipf. 'zažigati, vžigati' < psl. **-gnet-ti*, **(-)rek-ti*, **-žeg-ti* → **-gnět-a-ti*, **(-)rëk-a-ti*, **-žag-a-ti*; stsl. из-вѣсти pf. 'izbovsti', по-мѣшти pf. 'pomoci' → из-вѣдати ipf. 'izbadati', по-мѣгати ipf. 'pomagati' < psl. **-bod-ti*, **-mog-ti* → **-bad-a-ti*, **-mag-a-ti*.¹³

b) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi ničte prevojne stopnje korenškega zložnika: stsl. при-чисти при-чѣтѣши pf. 'prišteti, pripojiti', оу-мрѣти оу-мьрѣши pf. 'umreti', за-кѣлѣти за-кѣлѣши pf. 'zakleti se, priseči',

¹² Nekateri nedovršni glagoli premikanja s semelfaktivnim pomenom na ta način tvorijo iterative (stsl. плѣти плѣвѣши ipf. 'pluti, plavati' → плавати плавакши ipf. 'pluti, plavati' < psl. **plu-ti* **plov-e-ši* → **plav-a-ti* **plav-a-je-ši*).

¹³ Nekateri od glagolov na psl. **-o-ti* **(j)e-ši* (I/1-6) (po večini z jezičnikoma **r*, **l* v korenu) imajo poleg drugotnih nedovršnikov s podaljšano prevojno stopnjo korenškega samoglasnika (psl. **-grëb-a-ti*, **-plët-a-ti*, **-rëk-a-ti*, **-žag-a-ti*) tudi drugotne nedovršnike s podaljšano ničto prevojno stopnjo korenškega samoglasnika (psl. **-grib-a-ti*, **-plit-a-ti*, **-ric-a-ti*, **-žiz-a-ti*). Verjetno je, da ta drugi tip drugotnih nedovršnikov posredno kaže na nekdanjo prisotnost samoglasniške premene tipa redukcije korenškega samoglasnika pri glagolih na psl. **-o-ti* **(j)e-ši* (I/1-6) pred izravnavo nereduciranega korenškega samoglasnika (csl. брѣсти брѣдѣши ipf. 'brestiti' : stčes. *břisti bředeš/brdeš* < psl. **bred-ti* : **brvd-e-ši* = ***greb-ti* : ***grvb-e-ši*, ***plet-ti* : ***plbt-e-ši*, ***rek-ti* : ***rëč-e-ši*, ***žeg-ti* : ***žbz-e-ši*), ki se pri glagolih s korenom na mehkonebnik pojavlja v velelniku (psl. **rbc-i* **rbc-ě-te*, **žbz-i* **žbz-ě-te*).

съ-жати съ-жъмеша pf. 'zmečkati, potlačiti', на-дъжи на-дъжмеша pf. 'napihniti' → при-читати ipf. 'prištevati, pripojevati', оу-мирати ipf. 'umirati', за-клинати ipf. 'zaklinjati se, prisegati', съ-жимати ipf. 'utrjevati', на-дъжматати са ipf. 'napihovati se' < psl. *-čit-ti *-čъt-e-ši, *-mer-ti *-mъr-e-ši, *-klę-ti *-klъn-e-ši, *-žę-ti *-žъm-e-ši, *-dq-ti *-dъm-e-ši → *-čit-a-ti, *-mir-a-ti, *-klin-a-ti, *-žim-a-ti, *-dym-a-ti.

c) Glagoli brez (razvidnega) prevoja korenskega zložnika: stosl. пасти pf. 'pasti' (ис-пасти pf. 'pasti, spustiti se'), съ-тръсти pf. 'otresti, stresti' → падати ipf. 'padati' (ис-падати ipf. 'padati, spuščati se v prepir'), съ-тръстатати ipf. 'otresati, strestati' < psl. *(-)pad-ti, *-tręs-ti → *(-)pad-a-ti, *-tręs-a-ti.

V preglednici so prikazani drugotni nedovršniki h glagolom na *-o-ti *(j)e-ši, ki so dokumentirani v stari cerkveni slovaščini (Dostál 1954: 517–524):

Dovršni glagol	Drugotni nedovršni glagol
*-gnet-ti, *-greb-ti, *-met-ti, *-plet-ti, *-rek-ti, *-tek-ti, *-žęg-ti	*-gnęt-a-ti, *-gręb-a-ti, *-męt-a-ti, *-plęt-a-ti, *-ręk-a-ti, *-tęk-a-ti, *-žag-a-ti
*-bod-ti, *-mog-ti	*-bad-a-ti, *-mag-a-ti
*-čit-ti *-čъt-e-ši, *-kvit-ti *-kvъt-e-ši	*-čit-a-ti, *-kvit-a-ti
*-mer-ti, *-ter-ti, *-žer-ti	*-mir-a-ti, *-tir-a-ti, *-žir-a-ti
*-čę-ti, *-klę-ti, *-pę-ti *-žę-ti	*-čin-a-ti, *-klin-a-ti, *-pin-a-ti *-žim-a-ti
*-dq-ti	*-dym-a-ti
*-blud-ti, *-klad-ti, *-męt-ti, *(-)pad-ti, *-pas-ti, *-strig-ti, *(-)sęd-ti, *-tręs-ti, *-vold-ti	*-blud-a-ti, *-klad-a-ti, *-męt-a-ti, *(-)pad-a-ti, *-pas-a-ti, *-striž-a-ti, *(-)sęd-a-ti, *-tręs-a-ti, *-vold-a-ti

2 Praslovanski glagoli na *-a-ti *-e-ši

Glagolski vid praslovanskih (nesestavljenih) netvorjenih izkorenskih glagolov na psl. *-a-ti *-e-ši (V/3) in s korenem na soglasnik je pogojen s predmetnim pomenom njihovega glagolskega korena: tovrstni nesestavljeni glagoli so po večini **nedovršni**. Drugotni (sestavljene) nedovršniki se izpeljujejo na psl. *-a-ti *-a-je-ši (V/1).

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi ničte prevojnne stopnje korenskega zložnika: stosl. из-върати из-береша pf. 'izbrati', раз-дърати раз-дереша pf. 'raztrgati', жъдати жидеша ipf. 'čakati'; съ-зъвати съ-зовеша pf. 'sklicati' → из-бирати из-биракши ipf. 'izbirati', раз-дирати раз-диракши ipf. 'trgati', о-жидати о-жидакши ipf. 'pričakovati'; съ-зъвати съ-зъвакши ipf. 'sklicevati, klicati' < psl. *-bъr-a-ti *-ber-e-ši, *-dъr-a-ti *-der-e-ši, *-žъd-a-ti *-žid-e-ši; *-zъv-a-ti *-zov-e-ši → *-bir-a-ti *-bir-a-je-ši, *-dir-a-ti *-dir-a-je-ši, *-žid-a-ti *-žid-a-je-ši; *-zyv-a-ti *-zyv-a-je-ši.

Dovršni glagol	Drugotni nedovršni glagol
*-bъr-a-ti, *-dъr-a-ti, *-žъd-a-ti	*-bir-a-ti, *-dir-a-ti, *-žid-a-ti
*-zъv-a-ti	*-zyv-a-ti

3 Praslovanski glagoli na *-a-ti *-je-ši

Glagolski vid praslovanskih nesestavljenih glagolov na *-a-ti *-je-ši (V/2) je pogojen z njihovim besedotvornim kategorialnim pomenom (netvorjeni izkorenski glagoli) ali z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika (izimenski glagoli).

3.1 Praslovanski izkorenski glagoli na *-a-ti *-je-ši

Glagolski vid praslovanskih nesestavljenih netvorjenih izkorenskih glagolov na psl. *-a-ti, *-je-ši (V/2) in s korenem na soglasnik je pogojen s predmetnim pomenom njihovega glagolskega korena: tovrstni nesestavljeni glagoli so po večini **nedovršni**. Drugotni (sestavljani) nedovršniki se izpeljujejo na psl. *-a-ti *-a-je-ši (V/1).

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi ničte prevojne stopnje korenskega zložnika: stcsl. *на-пѣсати на-пишеши* pf. 'napisati, zapisati', *по-стѣлати по-стѣлакиши* pf. 'nastlati, razprosteti'; *по-сѣлати по-сѣлакиши* pf. 'poslati' → *на-писати на-писакиши* ipf. 'pisati, zapisovati', *по-стилати по-стилакиши* ipf. 'nastiljati, razprostirati', *по-сѣлати по-сѣлакиши* ipf. 'pošiljati' < psl. *-pъs-a-ti *-pis-je-ši, *-stbl-a-ti *-stel-je-ši; *-sbl-a-ti *-sbl-je-ši → *-pis-a-ti *-pis-a-je-ši, *-stil-a-ti *-stil-a-je-ši, *-syl-a-ti *-syl-a-je-ši.

b) Glagoli brez (razvidnega) prevoja korenskega zložnika: stcsl. *об-искати об-иштеши* pf. 'pregledati, preiskati', *оу-казати оу-кажеши* pf. 'pokazati, predstaviti' → *об-искати об-искакиши* ipf. 'pregledovati, preiskovati', *оу-казати оу-казакиши* ipf. 'kazati, predstavljati' < psl. *-jisk-a-ti *-jisk-je-ši, *-kaz-a-ti *-kaz-je-ši → *-kaz-a-ti *-kaz-a-je-ši, *-jisk-a-ti *-jisk-a-je-ši.

3.2 Praslovanski izimenski glagoli na *-a-ti *-je-ši

Glagolski vid praslovanskih nesestavljenih (izpridevniških in izsamostalniških) izimenskih glagolov na psl. *-a-ti, *-je-ši (V/2) je pogojen z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika: tovrstni nesestavljeni glagoli so **nedovršni** ali **dovršni**. Drugotni (sestavljani ali nesestavljeni) nedovršniki se izpeljujejo na psl. *-a-ti *-a-je-ši, *-a-va-ti *-a-va-je-ši (V/1): stcsl. *орѣ-поясати орѣ-пояшеши* pf. 'opasati' → *орѣ-поясати орѣ-поясакиши* ipf. 'opasovati' < psl. *-pojas-a-ti *-pojas-je-ši → *-pojas-a-ti *-pojas-a-je-ši; stcsl. *о-клеветати о-клеветеши* pf. 'okleветati' → *о-клеветавати о-клеветавакши* ipf. 'okleветавati' < psl. *-klevet-a-ti *-klevet-je-ši → *-klevet-a-va-ti *-klevet-a-va-je-ši.

4 Praslovanski glagoli na *-o-ti, *-je-ši

Glagolski vid praslovanskih nesestavljenih netvorjenih izkorenskih glagolov na psl. *-o-ti *-je-ši in s korenem na samoglasnik (I/7) je pogojen s predmetnim pomenom njihovega glagolskega korena: tovrstni nesestavljeni glagoli so po večini **nedovršni**. Drugotni (sestavljani) nedovršniki se izpeljujejo na psl. *-ja-ti *-ja-je-ši, *-va-ti *-va-je-ši (V/1): stcsl. *оу-бити* pf. 'ubiti', *оу-мыти* pf. 'umiti', *сѣ-грѣти* pf. 'segreti' → *оу-бивати/оу-бивати* ipf. 'ubijati', *оу-мывати* ipf. 'umivati', *сѣ-грѣвати* ipf. 'segrevati' < psl. *-bi-ti, *-my-ti, *-grě-ti → *-bi-ja-ti/*-bi-va-ti, *-my-va-ti, *-grě-va-ti.

5 Praslovanski glagoli na *-nq-ti *-ne-ši

Glagolski vid praslovanskih (nesestavljenih) tvorjenih izkorenskih glagolov na *-nq-ti *-ne-ši (II) je pogojen z njihovim besedotvornim pomenom: a) nesestavljeni inkohativi na *-nq-ti *-ne-ši so **dovršni**, ob sebi imajo praviloma nesestavljene durative na *-a-ti (psl. **dъx-nq-ti* : **dъx-a-ti*); b) nesestavljeni fientivi so **nedovršni** (in vsaj prvotno neprehodni), ob sebi imajo praviloma nesestavljene esive na *-ě/'a-ti *-i-ši (psl. **mъrz-nq-ti* : **mъrz-ě-ti*); c) sestavljeni inkohativi in sestavljeni fientivi so dovršni.¹⁴ Znotrajsistemsko sinhrono gledano so njihovi drugotni (nesestavljeni in sestavljeni) nedovršni glagoli naslednji: a) drugotni nedovršniki glagolov na *-nq-ti *-ne-ši s korenem na soglasnik so glagoli na *-a-ti *-a-je-ši (V/1) in/ali *-a-ti *-je-ši (V/2),¹⁵ pri čemer izkazujejo v korenu kvantitativni prevoj po podaljšavi (v nedrugotnem glagolu ničta oziroma polna prevojnja stopnja, v drugotnem glagolu podaljšana ničta oziroma podaljšana polna prevojnja stopnja) in izglasni soglasnik korena, ki je pri glagolih na *-nq-ti *-ne-ši zaradi poenostavitve soglasniških sklopov ponekod onemel; b) drugotni nedovršniki glagolov na *-nq-ti *-ne-ši s korenem na samoglasnik so glagoli na *-nov-a-ti *-nu-je-ši (VI).¹⁶

¹⁴ Pri glagolih na *-nq-ti *-ne-ši, ki so dokumentirani samo kot sestavljeni glagoli, tj. dovršni, je pri določanju besedotvornega kategorialnega pomena nesestavljenega glagola potrebno torej preučiti znotrajsistemska razmerja med različnimi glagolskimi tvorbami (stcsl. *оу-тръпѣти* pf. 'otrpniti' je zaradi *тръпѣти* ipf. 'trpeti, trajati' najverjetneje fientiv, medtem ko je stcsl. *оу-нъзнѣти* pf. 'predreti, prenikniti' zaradi *нъзнѣти* ipf. 'prebadati' najverjetneje inkohativ). Merilo postane problematično v primeru, da ima glagol na *-nq-ti *-ne-ši ob sebi tako durativ na *-a-ti kot esiv na *-ě-ti *-i-ši ((st)csl. *по-кляцкѣти* pf. 'poklekati' : *по-кляцати* ipf. 'upogibati se' : *кляцати* ipf. 'klečati').

¹⁵ Glede na to, da so glagoli na *-a-ti *-a-je-ši (V/1) večinoma neizkorenski (izglagolski, izsamostalniški, izpridevniški), glagoli na *-a-ti *-je-ši (V/2) pa po večini izkorenski glagoli in ponavljalni glagoli h glagolom na *-o-ti *-je-ši (I/1–6), je mogoče domnevati, da so se drugotni nedovršniki najprej izpeljevali z *-a-ti *-je-ši in šele nato po analogiji začeli prehajati med glagole na *-a-ti *-a-je-ši. Nekateri avtorji imajo za starejše glagole na *-a-ti *-a-je-ši (Nahtigal 1952: 273).

¹⁶ Z diahronnega vidika besedotvorno razmerje med praslovanskimi glagoli na *-nq-ti *-ne-ši (II) in *-a-ti *-je-ši (V/2) ni povsem jasno. Prevojnjo razmerje korenskega samoglasnika tipa **dъx-nq-ti* : **dъx-a-ti* bi kazalo na drugotnost tvorb tipa **dъx-a-ti*, ki izkazujejo odraz kvantitativnega prevoja po podaljšavi ničte tvorjne stopnje. Podobno se zdi prevojnjo razmerje praslovanskih glagolov **lъz-nq-ti* : **lъz-a-ti*, toda zunajsistemska primerjava (stcsl. *лизати* *лижеши* 'lizati' : lit. *lièžti* *lièžtia* 'lizati') govori v prid mnenju, da gre pri glagolu psl. **liz-a-ti* za primarni glagol. Glagoli na *-a-ti so prvotni v primeru, da izkazujejo kvantitativni prevoj po podaljšavi polne stopnje oziroma kvantitativni prevoj po redukciji korenskega zložnika (stcsl. *зѣнѣти* pf. 'odpreti usta, zazehati' : *зѣнѣти* *зѣкъши* ipf. 'zevati' < psl. **zъj-nq-ti* : **zъj-a-ti* **zěj-e-ši*, stcsl. *рѣнѣти* *сѣ* pf. 'vreči se, planiti' : *рѣкѣти* *рѣкъши* ipf. 'vtikati, porivati, gnati' < psl. **ri-nq-ti* : **rěj-a-ti* **rěj-e-ši* (starejše ***rъj-a-ti* **rěj-e-ši*?), stcsl. *плѣнѣти* pf. 'pljuniti' : *пльвати* *плькъши* ipf. 'pljuvati' < psl. **pliv-nq-ti* : **plъv-a-ti* **plъ-je-ši*). Zelo verjetno je, da imamo opravka z več na izrazni ravni sovpadlimi izhodiščnimi besedotvornimi vzorci.

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi ničte prevojne stopnje korenskega samoglasnika:

(st)csl. дѣхнѣти pf. 'dahnniti' (вѣз-дѣхнѣти pf. 'vzdihnniti'), гнѣнѣти pf. 'zganiti, premaknniti' (прѣ-гнѣнѣти pf. 'pregibnniti'), мѣкнѣти pf. 'premaknniti' (из-мѣкнѣти pf. 'potegniti ven, izvleči'), оу-сѣхнѣти pf. 'usahnniti', оу-сѣнѣти pf. 'zaspati', тѣкнѣти pf. 'dotaknniti se' (за-тѣкнѣти pf. 'zataknniti, zamašiti') : дѣхати дѣшѣ дѣшеши (in V/1) ipf. 'dihati' (вѣз-дѣхати V/2, V/1 ipf. 'vdihovati'), гѣбати гѣбѣж гѣбакши ipf. 'pro-padati' (прѣ-гѣбати V/1 ipf. 'pregibati'), мѣкати сѣ мѣчѣ сѣ мѣчеши сѣ (in V/1) ipf. 'premikati se', оу-сѣхати оусѣшѣж оусѣшеши (in V/1) ipf. 'usihati', оу-сѣпати V/1 ipf. 'zaspavati', тѣкати тѣчѣж тѣчеши ipf. 'bosti, dotikati se' (за-тѣкати V/1 ipf. 'zaticati, mašiti') ← psl. *(-)dъx-nq-ti, *(-)gъb-nq-ti, *(-)mъk-nq-ti, *-sъx-nq-ti, *-sъp-nq-ti, *(-)tъk-nq-ti : *(-)dъx-a-ti, *(-)gъb-a-ti, *(-)mъk-a-ti, *-sъx-a-ti, *-sъp-a-ti, *(-)tъk-a-ti;

csl. вѣснѣти pf. 'zasijati, zabliskati se', štok. laznnuti 'poliznniti', (st)csl. оу-нѣзнѣти pf. 'predreti, preniknniti' : блiscати (сѣ) V/1 ipf. 'bliskati se, lesketati se', лизати лижѣж лижеши (V/2) ipf. 'lizati', низати ipf. (V/1) 'prebadati' ← psl. *(-)blisc-nq-ti, *(-)lъz-nq-ti, *(-)nъz-nq-ti : *(-)blisc-a-ti, *(-)liz-a-ti, *(-)niz-a-ti.

b) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi e-jevske ali o-jevske prevojne stopnje korenskega samoglasnika:

(st)csl. иштѣзнѣти (< *jъz-čeznqti) pf. 'izginniti', за-кленѣти pf. 'zapreti' → иштѣзати (< *jъz-čazati) ipf. (V/1) 'izginjati', за-кѣпѣти за-кѣпѣж за-кѣпѣкши ipf. 'tolči, udarjati' < psl. *-čez-nq-ti, *(-)klep-nq-ti → *-čaz-a-ti, *(-)klĕp-a-ti;

stcsl. коснѣти pf. 'dotaknniti se' (при-коснѣти сѣ pf. 'dotaknniti se'), топнѣти ipf. 'toniti' (оу-тонѣти pf. 'utoniti, utopiti se') : касати сѣ ipf. V/1 (при-касати сѣ pf.) 'dotikati se', тапати V/1 ipf. 'potapljati se, imeti brodolom' (оу-тапати ipf. 'toniti, utapljati se') ← psl. *(-)kos-nq-ti, *-top-nq-ti : *(-)kas-a-ti, *-tap-a-ti.

Glagoli na *-nq-ti	Glagoli na *-a-ti
*(-)blъsk-nq-ti	*(-)blisc-a-ti
*(-)lъz-nq-ti	*(-)liz-a-ti
*(-)nъz-nq-ti	*(-)niz-a-ti
*(-)dъx-nq-ti	*(-)dъx-a-ti
*(-)gъb-nq-ti	*(-)gъb-a-ti
*(-)mъk-nq-ti	*(-)mъk-a-ti
*-sъx-nq-ti	*-sъx-a-ti
*-sъp-nq-ti	*-sъp-a-ti
*(-)tъk-nq-ti	*(-)tъk-a-ti
*-čez-nq-ti	*-čaz-a-ti
*(-)klep-nq-ti	*(-)klĕp-a-ti
*(-)kos-nq-ti	*(-)kas-a-ti
*-top-nq-ti	*-tap-a-ti

c) Glagoli brez (razvidnega) prevoja korenskega zložnika:

stcsl. по-мръзнѣти V/1 pf. 'pomrzniti', двигнѣти pf. 'premakniti, dvigniti' (въз-двигнѣти pf. 'vzdigniti'), кликнѣти pf. 'krikniti' (въс-кликнѣти pf. 'vzklikniti'), капѣти pf. 'ka(p)niti', оу-вѣнѣти pf. 'oveneti' : по-мръзати ipf. 'pomrzovati, zmrzovati', двисати движеша (in V/1) ipf. 'premikati, dvigati' (въз-двисати V/2, V/1 ipf. 'vzdigati'), клицати кличеша ipf. 'kričati' (въс-клицати V/2 ipf. 'vzklikati'), капати капакши ipf. 'kapati', оу-вѣдати оу-вѣдеша (in V/1) ipf. 'ovenevati' ← psl. *mъrz-nŏ-ti, *(-)dvig-nŏ-ti, *(-)klik-nŏ-ti, *(-)kap-nŏ-ti, *vѣd-nŏ-ti : *mъrz-a-ti, *(-)dviz-a-ti, *(-)klic-a-ti, *(-)kap-a-ti, *vѣd-a-ti;

stcsl. минѣти pf. 'preiti, mimo iti, miniti', по-винѣти pf. 'podvreči, podrediti' → миновати ipf. 'minevati', по-виновати pf. 'podrejati' < psl. *mi-nov-a-ti, *vi-nov-a-ti.

6 Praslovanski glagoli na *-ě/ʹa-ti *-i-ši

Glagolski vid praslovanskih (nesestavljenih) tvorjenih izkorenskih glagolov na *-ě/ʹa-ti *-i-ši (III/2) je pogojen z njihovim besedotvornim pomenom: nesestavljeni esivi so **nedovršni**, sestavljeni esivi so dovršni. Njihovi drugotni (nesestavljeni in sestavljeni) nedovršni glagoli se izpeljujejo s priponama *-a-ti *-a-je-ši (V/1) ali *-va-ti *-va-je-ši (V/1).

Drugotni (sestavljene) nedovršniki na *-a-ti *-a-je-ti v korenu izkazujejo kvantitativni prevoj po podaljšavi ničte oziroma polne prevojne stopnje: (st)csl. по-мьнѣти pf. 'spomniti se', прѣ-пърѣти pf. 'prepričati', *о-свьтѣти pf. 'zasvetiti se, zdaniti se', на-зърѣти pf. 'pogledati'; *въз-д-ръдѣти pf. 'vzrdeti'; раз-горѣти сѧ pf. 'razgoreti se' → по-минати pf./ipf. 'spominjati se', прѣ-пирати pf. 'teptati; prepričevati', о-свитати ipf. 'svetiti se, daniti se', на-зирати ipf. 'pogledovati, slediti, biti pozoren'; въз-д-ръдати pf. 'zatarnati'; раз-гарати сѧ ipf. 'razgorevati se' < psl. *mъn-ě-ti, *pър-ě-ti, *svѣt-ě-ti, *zър-ě-ti, *ръd-ě-ti, *gor-ě-ti : *min-a-ti, *pir-a-ti, *svit-a-ti, *zir-a-ti, *ryd-a-ti, *gar-a-ti.

Drugotni nedovršni glagoli na *-va-ti *-va-je-ti prevoja v korenu ne izkazujejo: (st)csl. прѣ-тръпѣти ipf. 'pretreti', по-вѣѣти pf. 'ukazati' → прѣ-тръпѣвати ipf. 'pretrepvati', по-вѣѣвати ipf. 'ukazovati' < psl. *tърp-ě-ti, *vel-ě-ti : *tърp-ě-va-ti, *vel-ě-va-ti.

7 Praslovanski glagoli na *-i-ti *-i-ši

Glagolski vid praslovanskih (nesestavljenih) tvorjenih glagolov na *-i-ti *-i-ši (IV) je pogojen z njihovim besedotvornim kategorialnim pomenom (iterativi, kavzativi) ali z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika (denominativi). Njihovi drugotni (nesestavljeni in sestavljeni) nedovršniki so na *-(j)a-ti *-(j)a-je-ši (V/1), pri denominativih tudi na *-ov/ev-a-ti *-u-je-ši (VI).

7.1 Praslovanski ponavljalni glagoli na **-i-ti* **-i-ši*

Praslovanski nesestavljeni ponavljalni glagoli (iterativi) na **-i-ti* **-i-ši* so **nedovršni**. Sestavljeni iterativi na **-i-ti* **-i-ši* so glede na svoj leksikalni pomen (glagoli premikanja ali glagoli nepremikanja) nedovršni ali dovršni.

Sestavljeni iterativi na **-i-ti* **-i-ši* glagolov premikanja so nedovršni, so pomensko gledano nedovršniki glagolov premikanja na **-ø-ti*/**-a-ti* **-e-ši* (I/1–4, V/2) (prim. 1.1) in imajo drugotne nedovršnike na **-ja-ti* **-ja-je-ši* (V/1), pri čemer v korenu prihaja do kvantitativnega prevoja po podaljšavi o-jevske prevojne stopnje: stsl. из-гонити ipf. 'izganjati', при-ходити ipf. 'prihajati', при-носити ipf. 'prinašati', при-водити ipf. 'voditi, peljati'; въ-лазити ipf. 'vstopati' → из-ганиати ipf. 'izganjati', при-хаждати ipf. 'prihajati', sln. *pri-našati*, stsl. при-важдати ipf. 'voditi, peljati', nar. sln. *v-lažati* < psl. **-gon-i-ti*, **-xod-i-ti*, **-nos-i-ti*, **-vod-i-ti*; **-laz-i-ti* → **-gan-ja-ti*, **-xad-ja-ti*, **-nas-ja-ti*, **-vad-ja-ti*; **-laz-ja-ti*.¹⁷

Sestavljeni iterativi na **-i-ti* **-i-ši* glagolov nepremikanja so dovršni in imajo drugotne nedovršnike na **-ja-ti* **-ja-je-ši* (V/1): stsl. раз-лжчати pf. 'ločiti, oddeliti', съ-мжтити pf. 'zmotiti, vznemiriti' → раз-лжчати ipf. 'ločevati, oddelejevati', съ-мжштати ipf. 'motiti, vznemirjati' < psl. **-lōč-i-ti*, **-mōt-i-ti* : **-lōk-ja-ti*, **-mōt-ja-ti*.

7.2 Praslovanski vzročni glagoli na **-i-ti* **-i-ši*

Praslovanski nesestavljeni vzročni glagoli (kavzativi) na **-i-ti* **-i-ši* so **nedovršni**. Sestavljeni kavzativi na **-i-ti* **-i-ši* so nedovršni.

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podaljšavi o-jevske prevojne stopnje korenškega samoglasnika: stsl. на-ложити pf. 'položiti', оу-морити pf. 'moriti, ubiti', на-пойти pf. 'napojiti', рас-точити pf. 'razmetati, razsipati' → на-лагати ipf. 'polagati' : оу-маряти ipf. 'ubijati', на-памати ipf. 'napajati', рас-тачати ipf. 'razmetavati' < psl. **-lōž-i-ti*, **-mor-i-ti*, **-poj-i-ti*, **-toč-i-ti* → **-lag-a-ti* : **-mar-ja-ti*, **-paj-ja-ti*, **-tak-ja-ti*.

b) Glagoli brez razvidnega prevoja korenškega samoglasnika: (st)csl. отъ-вратити pf. 'odvrniti'; при-лѣпити pf. 'prilepiti', о-свѣтити pf. 'osvetiti', оу-тѣшити pf. 'stisniti', обѣсити (< **ob-věsiti*) ipf. 'obesiti'; въз-боудити pf. 'prebuditi', по-гоубити pf. 'pogubiti'; о-палити pf. 'ožgati', до-садити pf. 'ponižati', про-славити pf. 'proslaviti', по-ставити pf. 'postaviti' → отъ-вращати ipf. 'odvračati'; при-лѣплати ipf. 'prilepljati', о-свѣштати ipf. 'osvetljevati', оу-тѣштати pf. 'stiskati', обѣшати (< **ob-věšati*) pf. 'obešati'; въз-боудати ipf. 'prebujati', по-гоублати ipf. 'pogubljati'; о-палати ipf. 'ožigati', до-саждати ipf. 'poniževati', про-славлати ipf. 'proslavljati', по-ставлати ipf. 'postavljati' < psl. **-vort-i-ti*; **-lēp-i-ti*, **-svět-i-ti*, **-těšč-i-ti*, **-věš-i-ti*; **-bud-i-ti*, **-gub-i-ti*; **-pal-i-ti*, **-sad-i-ti*, **-slav-i-ti*, **-stav-i-ti* → **-vort-ja-ti*; **-lēp-ja-ti*, **-svět-ja-ti*, **-těšk-ja-ti*, **-věš-ja-ti*; **-bud-ja-ti*, **-gub-ja-ti*; **-pal-ja-ti*, **-sad-ja-ti*, **-slav-ja-ti*, **-stav-ja-ti*.

¹⁷ S sinhronega pomenskega vidika gre za naslednjo besedotvorno verigo: dovršni semelfaktiv na **-e-ši* → nedovršni semelfaktiv na **-i-ši* → nedovršni iterativ na **-ja-je-ši* (psl. **-nes-e-ši* → **-nos-i-ši* → **-nas-ja-je-ši*).

7.3 Praslovanski besedotvorno nemotivirani glagoli na **-i-ti* **-i-ši*

Praslovanski nesestavljeni sinhrono gledano besedotvorno nemotivirani glagoli na **-i-ti* **-i-ši* brez znotrajsistemskega besedotvornega predhodnika (diahrono gledano iterativi in kavzativi) so po večini **nedovršni**, redko **dovršni**.

a) Glagoli z razvidnim kvantitativnim prevojem po podajšavi o-jevske prevojne stopnje korenskega samoglasnika: stesl. прѣ-ломити pf. 'prelomiti', съ-ломити pf. 'zломiti', просити ipf./pf. 'prostiti' (въ-просити pf. 'prostiti'), скочити pf. 'skočiti', въ-слонити сѧ pf. 'nasloniti se', за-творити pf. 'zapreti' → прѣ-ламмати ipf. 'prelamljati', съ-ламмати ipf. 'lomiti', прашати ipf. 'prašati, spraševati' (въ-прашати ipf. 'spraševati'), скакати скачж скачеши ipf. 'skakati', въ-сланмати сѧ pf. 'naslanjati se', за-твармати ipf. 'zapirati' < psl. **-lom-i-ti*, **(-)pros-i-ti*, **skoč-i-ti*, **-slon-i-ti*, **-tvor-i-ti* → **-lam-a/ja-ti*; **(-)pras-ja-ti*, **skak-a-ti*, **-slan-ja-ti*, **-tvar-ja-ti*.

b) Glagoli brez razvidnega prevoja korenskega samoglasnika: (st)csl. по-бѣдити pf. 'premagati', мѣсити ipf. 'mesiti' (съ-мѣсити pf. 'zmešati, spojiti'), оу-тѣшити pf. 'utešiti, pomiriti'; прѣ-стѣпити pf. 'prestopiti'; из-бавити pf. 'rešiti', раз-дражити pf. 'razdražati', по-давити pf. 'zadaviti', отъ-валити pf. 'odvaliti' → по-бѣждати ipf. 'premagovati', мѣшати ipf. 'mešati' (съ-мѣшати ipf. 'mešati, sprajati'), оу-тѣшати ipf. 'tešiti, pomirjati'; прѣ-стѣпати ipf. 'prestopati'; из-бавлати ipf. 'reševati', раз-дражати ipf. 'razdraževati', по-давлати pf. 'zadavljanje', отъ-валлати pf. 'odvaljevati' < psl. **-bĕd-i-ti*, **(-)mĕs-i-ti*, **-tĕš-i-ti*, **-stop-i-ti*; **-bav-i-ti*, **-draž-i-ti*, **-dav-i-ti*, **-val-i-ti* → **-bĕd-ja-ti*, **(-)mĕs-ja-ti*, **-tĕx-ja-ti*; **-stop-a-ti*; **-bav-ja-ti*, **-drag-ja-ti*, **-dav-ja-ti*, **-val-ja-ti*.¹⁸

7.4 Praslovanski izimenski glagoli na **-i-ti* **-i-ši*

Glagolski vid praslovanskih (izpridevniških in izsamostalniških) izimenskih glagolov na **-i-ti* **-i-ši* je pogojen z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika. Nesestavljeni denominativi **-i-ti*, **-i-ši* so po večini **nedovršni**, v manjšini **dovršni**. Tako kot drugi glagoli na **-i-ti* **-i-ši* drugotne nedovršnike tvorijo na **-ja-ti* **-ja-je-ši*, pri čemer pri nekaterih izimenskih glagolih po vzoru iz glagolskih glagolov prihaja do kvantitativnega prevoja po podajšavi o-jevske prevojne stopnje korenskega samoglasnika: stesl. на-правити pf. 'usmeriti', поустити pf. 'pustiti, izpustiti' (отъ-поустити pf. 'odpustiti'); stesl. раз-дѣлити ipf. 'razdeliti', родити pf. 'zaploditi, roditi' (по-родити pf. 'poroditi') → на-правлати ipf. 'usmerjati', поуштати ipf. 'puščati, izpuščati' (отъ-поуштати ipf. 'odpuščati'); раз-дѣлати ipf. 'razdeljevati', раждати pf. 'zaplojevati, rojevati' (по-раждати сѧ pf. 'znova se roditi') < psl. **-prav-i-ti*, **(-)pust-i-ti*; **-dĕl-i-ti*, **(-)rod-i-ti* → **-prav-ja-ti*, **(-)pust-ja-ti*; **-dĕl-ja-ti*, **(-)rad-ja-ti*.

¹⁸ S sinhronega pomenskega vidika gre za naslednje besedotvorne verige: a) sestavljeni dovršnik na **-i-ti* → sestavljeni nedovršnik na **-ja-ti* (psl. **-tvor-i-ti* → **-tvar-ja-ti*; **-bav-i-ti* → **-bav-ja-ti*); b) nesestavljeni dovršnik na **-i-ti* → nesestavljeni nedovršnik na **-ja-ti* (psl. **skoč-i-ti* → **skak-a-ti*); c) nesestavljeni nedovršnik na **-i-ti* (semelfaktiv) → nesestavljeni nedovršnik na **-ja-ti* (iterativ), sestavljeni dovršnik → sestavljeni nedovršnik (psl. **(-)mĕs-i-ti* → **(-)mĕs-ja-ti*).

Redki denominativi na **-i-ti* **-i-ši* tvorijo drugotne nedovršnike na **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI): stsl. *купити* pf. 'kupiti' (*ис-купити* pf. 'odkupiti'), *прѣ-образити* сѧ pf. 'preobraziti se, spremeniti se' → *куповати* ipf. 'kupovati' (*ис-куповати* ipf. 'odkupovati'), *прѣ-образовати* сѧ ipf. 'preobraževati se, spreminjati se' < psl. **(-)kup-i-ti*, **(-)obraz-i-ti* → **(-)kup-ov-a-ti*, **(-)obraz-ov-a-ti*).¹⁹

8 Praslovanski glagoli na **-a-ti* **-a-je-ši*

Glagolski vid praslovanskih nesestavljenih (izpridevniških in izsamostalniških) izimenskih glagolov na **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1) je pogojen z leksikalnim pomenom njihovega besedotvornega predhodnika: tovrstni nesestavljeni glagoli so **nedovršni** ali **dovršni**. Drugotni nedovršniki se izpeljujejo na psl. **-a-va-ti*, **-a-va-je-ši* (V/1): stsl. *коньчати* pf. 'končati' (*съ-коньчати* pf. 'skončati'), *о-тажьчати* pf. 'postati težak' → *коньчавати* ipf. 'končevati' (*съ-коньчавати* ipf. 'skončevati'), *о-тажьчавати* pf. 'postati težak' < psl. **(-)konьč-a-ti*, **-težьč-a-ti* → **(-)konьč-a-va-ti*, **-težьč-a-va-ti*.

9 Sklep

Praslovanski drugotni nedovršniki se iz (sestavljenih in nesestavljenih) dovršnih glagolov izpeljujejo s priposkimi obrazili psl. **-i-ti* **-i-ši* (IV), **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-a-ti* **-je-ši* (V/2), **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI) in v večini primerov s prevojem korenkega zložnika. Glede na vrsto prevoja v korenu je besedotvorne vzorce izpeljave drugotnih nedovršnikov relativnokronološko mogoče razvrstiti v več skupin:

(1) glagoli s kvalitativnim prevojem v korenu: a) glagoli premikanja na psl. **-o-ti* **-e-ši* → **-i-ti* **-i-ši* (I/1–6 → IV) (psl. **(-)nes-ti* **(-)nes-e-ši* → **(-)nos-i-ti* **(-)nos-i-ši*);

(2) glagoli s kvantitativnim prevojem po redukciji v korenu: psl. **-o-ti* **-e-ši* → **-a-ti* **-je-ši* (I/1–6 → V/2) (psl. **(-)je-ti* **(-)jьm-e-ši* → **(-)jьm-a-ti* **(-)jem-je-ši*);

(3) glagoli s kvantitativnim prevojem po podaljšavi polne oziroma ničte prevojne stopnje v korenu: a) psl. **-nq-ti* **-ne-ši* → **-a-ti* **(-ja)-je-ši* (II → V/2, V/1) (psl. **(-)dьx-nq-ti* **(-)dьx-ne-ši*, **(-)kap-nq-ti* **(-)kap-ne-ši*, **-sьx-nq-ti* **-sьx-ne-ši* (II) → **(-)dьx-a-ti* **(-)dьx-je-ši*; **(-)kap-a-ti* **(-)kap-a-je-ši*, **-syx-a-ti* **-syx-a-je-ši*); b) psl. **-o-ti* **-e-ši*, **-a-ti* **-e-ši*, **-a-ti* **-je-ši*, **-ě/’a-ti* **-i-ši* → **-a-ti* **-a-je-ši* (I/1–6, V/3, V/2, III/2 → V/1) (psl. **-bod-ti* **-bod-e-ši*,

¹⁹ Pri razmerju dovršni glagol na **-i-ti* **-i-ši* : nedovršni glagol na **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* gre prvotno za vzporedni izimenski izpeljanki (stsl. *образъ* 'postava, izgled, slika, pojava, način' → *прѣ-образити* сѧ : *прѣ-образовати* сѧ). Pri prevzetem glagolu stsl. *купити* < psl. **kup-i-ti* ← pgerm. **kaupjan* (> stang. *cēapjan*, stsaš. *kōpjan* 'trgovati') (Snoj 2003: 335) je prišlo na osnovi besedotvornega vzorca psl. **obraz-ъ* → **obraz-i-ti* : **obraz-ov-a-ti* do analognih tvorbo, in sicer glagola na psl. **-ov-a-ti* (stsl. *куповати* < psl. **kup-ov-a-ti*) in vzvratnega samostalnika na psl. **-ъ* (stsl. *купъ* 'kup, trgovanje' < psl. **kup-ъ*).

*-mer-ti *-mьr-e-ši, *(-)rek-ti *(-)reč-e-ši → *-bad-a-ti *-bad-a-je-ši, *-mir-a-ti *-mir-a-je-ši, *(-)rěk-a-ti *(-)rěk-a-je-ši; *-bьr-a-ti *-ber-e-ši → *-bir-a-ti *-bir-a-je-ši; psl. *-sьl-a-ti *-sьl-je-ši → *-syl-a-ti *-syl-a-je-ši; psl. *-gor-ě-ti *-gor-i-ši → *-gar-a-ti *-gar-a-je-ši); c) psl. *-i-ti *-i-ši → *-ja-ti *-ja-je-ši (IV → V/1) (psl. *-mor-i-ti *-mor-i-ši, *(-)pust-i-ti *(-)pust-i-ši → *-mar-ja-ti *-mar-ja-je-ši, *-pust-ja-ti *-pust-ja-je-ši); č) psl. *-o-ti *-e-ši → *-ja/va-ti *-ja/va-je-ši (V/7 → V/1) (psl. *-bi-ti *-bi-je-ši, *-my-ti *-my-je-ši (V/7) → *-bi-ja/va-ti *-bi-ja/va-je-ši, *-my-va-ti *-my-va-je-ši);

(4) glagoli brez prevoja v korenu: a) psl. *-ě/'a-ti *-i-ši → *-ě/'a-va-ti *-ě/'a-va-je-ši (III/2 → V/1) (psl. *-tьrp-ě-ti *-tьrp-i-ši → *-tьrp-ě-va-ti *-tьrp-ě-va-je-ši); b) psl. *-a-ti *-a-je-ši → *-a-va-ti *-a-va-je-ši (V/1 → V/1) (psl. *-kop-a-ti *-kop-a-je-ši → *-kop-a-va-ti *-kop-a-va-je-ši); c) psl. *-i-ti *-i-ši → *-ov'ev-a-ti *-u-je-ši (IV → VI) (psl. *(-)obraz-i-ti *(-)obraz-i-ši (IV) → *(-)obraz-ov-a-ti *(-)obraz-u-je-ši).

Dovršni glagol		Drugotni nedovršni glagol			
I/1–6	*-bod-ti	*-bod-e-ši	*-bad-a-ti	*-bad-a-je-ši	V/1
	*-mer-ti	*-mьr-e-ši	*-mir-a-ti	*-mir-a-je-ši	
	*(-)rek-ti	*(-)reč-e-ši	*(-)rěk-a-ti	*(-)rěk-a-je-ši	
	*(-)ję-ti	*(-)jьm-e-ši	*(-)jьm-a-ti	*(-)jem-je-ši	V/2
	*-nes-ti	*-nes-e-ši	*-nos-i-ti	*-nos-i-ši	IV
I/7	*-bi-ti	*-bi-je-ši	*-bi-ja/va-ti	*-bi-ja/va-je-ši	V/1
	*-my-ti	*-my-je-ši	*-my-va-ti	*-my-va-je-ši	
II	*(-)дѣх-нѣ-ti	*(-)дѣх-не-ši	*(-)dyx-a-ti	*(-)dyx-je-ši	V/2
	*(-)kap-нѣ-ti	*(-)kap-не-ši	*(-)kap-a-ti	*(-)kap-a-je-ši	V/1
	*-sьx-нѣ-ti	*-sьx-не-ši	*-syx-a-ti	*-syx-a-je-ši	
III/2	*-gor-ě-ti	*-gor-i-ši	*-gar-a-ti	*-gar-a-je-ši	V/1
	*-tьrp-ě-ti	*-tьrp-i-ši	*-tьrp-ě-va-ti	*-tьrp-ě-va-je-ši	
IV	*-mor-i-ti	*-mor-i-ši	*-mar-ja-ti	*-mar-ja-je-ši	V/1
	*(-)pust-i-ti	*(-)pust-i-ši	*(-)pust-ja-ti	*(-)pust-ja-je-ši	
	*(-)kup-i-ti	*(-)kup-i-ši	*(-)kup-ov-a-ti	*(-)kup-u-je-ši	VI
V/1	*-jьgr-a-ti	*-jьgr-a-je-ši	*-jьgr-a-va-ti	*-jьgr-a-va-je-ši	V/1
	*(-)копѣч-a-ti	*(-)копѣч-a-je-ši	*(-)копѣч-a-va-ti	*(-)копѣч-a-va-je-ši	
V/2	*сьl-a-ti	*сьl-je-ši	*-syl-a-ti	*-syl-a-je-ši	V/1
V/3	*-bьr-a-ti	*-bьr-e-ši	*-bir-a-ti	*-bir-a-je-ši	V/1

Praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov

Literatura

- Andersen 1999 = Henning Andersen, The Western South Slavic Contrast Sn. *sah-ni-ti* // SC *sah-nu-ti*, *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 2 (1999), 47–62.
 Arumaa 1985 = Peter Arumaa, *Urslavische Grammatik III: Formenlehre*, Heidelberg, 1985.
 Babič 2003 = Vanda Babič, *Učbenik stare cerkvene slovanščine*, Ljubljana, 2003.

- Bezljaj 1976–2007 = France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I–V*, Ljubljana, 1976–2007.
- Bošković 1990 (2000) = Радосав Бошковић, *Основи упоредне граматике словенских језика*, Никшић (Београд), 1990 (2000).
- Dobrovský 1819 = Ioseph Dobrowsky, *Lehrgebäude der böhmischen Sprache*, Prag, ²1819 (¹1809).
- Dobrovský 1822 = Ioseph Dobrowsky, *Institutiones linguae slavicae dialecti veteris*, Vindobonae, 1822.
- Dostál 1954 = Antonín Dostál, *Studie o vidovém systému v staroslověnině*, Praha, 1954.
- Leskien 1922 = August Leskien, *Grammatik der altbulgarischen (altkirchenslavischen) Sprache*, Weimar – Heidelberg, ⁶1922 (¹1871).
- Meillet 1934 = Antoine Meillet, *Le slave commun*, seconde édition revue et augmentée avec le concours de André Vaillant, Paris, ²1934 (¹1924).
- Merše 1995 = Majda Merše, *Vid in vrstnost glagola v slovenskem knjižnem jeziku 16. stoletja*, Ljubljana, 1995.
- Miklošič 1862–65 = Franz Miklosich, *Lexicon Palaeoslovenico-Graeco-Latinum*, Wien, 1862–1865.
- Miklošič 1875 = Franz Miklosich, *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen II: Stammbildungslehre*, Wien 1875.
- Miklošič 1876 = Franz Miklosich, *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen III: Wortbildungslehre*, Wien ²1876.
- Nahtigal 1952 = Rajko Nahtigal, *Slovanski jeziki*, Ljubljana, ²1952 (¹1939).
- Schleicher 1852 = August Schleicher, *Die Formenlehre der kirchenslavischen Sprache*. Bonn, 1852.
- Schleicher 1861–62 = August Schleicher, *Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*, Weimar, ¹1861–1862 (²1866).
- Sławski 1974 = Franciszek Sławski, *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego I: czasownik*, v: *Słownik prasłowiański I*, ur. Franciszek Sławski, Wrocław idr., 1974, 43–58.
- Snoj 2003 = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana, ²2003 (¹1997).
- Stang 1942 = Christian S. Stang, *Das slavische und baltische Verbum*, Oslo, 1942.
- Staroslavjanskij slovar' 1999 = *Старославянский словарь (по рукописям X–XI веков)*, Москва, ²1999 (¹1994).
- Šekli 2011 = Matej Šekli, Besedotvorni pomeni nesestavljenih izpeljanih glagolov v (pra)slovanščini, v: *Globinska moč besede: red. prof. dr. Martini Orožen ob 80-letnici*, ur. Marko Jesenšek, Bielsko-Biała idr., 2011 (Zora 80), 32–45.
- Šivic-Dular 2011 = Alenka Šivic-Dular, Sekundarni glagoli na -n-ěti v slovenščini – prehajanje med glagolskimi vrstami, v: *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*, ur. Marko Jesenšek, Maribor, 2011 (Zora 75), 441–487.
- Vaillant 1966 = André Vaillant, *Grammaire comparée des langues slaves III: le verbe*, Paris, 1966.
- Vondrák 1924 = Wenzel Vondrák, *Stammbildungslehre: Bildung der Verbalstämme*, v: Wenzel Vondrák, *Vergleichende slavische Grammatik*, Göttingen, ²1924 (¹1908), 704–719.

Proto-Slavic Derivational Patterns of Secondary Imperfective Verbs

Summary

Proto-Slavic secondary imperfective verbs are derived from (prefixed and unprefix) perfective verbs by means of suffixed PS1. **-i-ti* **-i-ši* (IV), **-a-ti* **-a-je-ši* (V/1), **-a-ti* **-je-ši* (V/2), and **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (VI), as well as vowel gradation in the most cases. On the basis of vowel gradation type, the derivational patterns of secondary imperfectives can be placed into several groups according to relative chronology:

(1) Verbs with vowel gradation in terms of quality: a) verbs of movement in PS1. **-o-ti* **-e-ši* → **-i-ti* **-i-ši* (I/1–6 → IV) (PS1. **(-)nes-ti* **(-)nes-e-ši* → **(-)nos-i-ti* **(-)nos-i-ši* ‘to carry’);

(2) Verbs with vowel gradation in terms of reduction: PS1. **-o-ti* **-e-ši* → **-a-ti* **-je-ši* (I/1–6 → V/2) (PS1. **(-)je-ti* **(-)jъm-e-ši* → **(-)jъm-a-ti* **(-)jem-je-ši* ‘to take’);

(3) Verbs with vowel gradation in terms of lengthening of full or zero grade:
a) PS1. **-nъ-ti* **-ne-ši* → **-a-ti* **(-ja)-je-ši* (II → V/2, V/1) (PS1. **(-)dъx-ne-ši*, **(-)kap-nъ-ti* **(-)kap-ne-ši*, **-sъx-nъ-ti* **-sъx-ne-ši* (II) → **(-)dъx-a-ti* **(-)dъx-je-ši* ‘to breathe’; **(-)kap-a-ti* **(-)kap-a-je-ši* ‘to drip’, **-sъx-a-ti* **-sъx-a-je-ši* ‘to dry’);

b) PS1. **-o-ti* **-e-ši*, **-a-ti* **-e-ši*, **-a-ti* **-je-ši*, **-ě/’a-ti* **-i-ši* → **-a-ti* **-a-je-ši* (I/1–6, V/3, V/2, III/2 → V/1) (PS1. **-bod-ti* **-bod-e-ši*, **-mer-ti* **-mъr-e-ši*, **(-)rek-ti* **(-)reč-e-ši* → **-bad-a-ti* **-bad-a-je-ši* ‘to perforate’, **-mir-a-ti* **-mir-a-je-ši* ‘to die’, **(-)rěk-a-ti* **(-)rěk-a-je-ši* ‘to say’, **-bъr-a-ti* **-ber-e-ši* → **-bir-a-ti* **-bir-a-je-ši* ‘to collect’; PS1. **-sъl-a-ti* **-sъl-je-ši* → **-syl-a-ti* **-syl-a-je-ši* ‘to send’; PS1. **-gor-ě-ti* **-gor-i-ši* → **-gar-a-ti* **-gar-a-je-ši* ‘to burn’);

c) PS1. **-i-ti* **-i-ši* → **-ja-ti* **-ja-je-ši* (IV → V/1) (PS1. **-mor-i-ti* **-mor-i-ši*, **(-)pust-i-ti* **(-)pust-i-ši* → **-mar-ja-ti* **-mar-ja-je-ši* ‘to murder’, **-pust-ja-ti* **-pust-ja-je-ši* ‘to leave’);

d) PS1. **-o-ti* **-e-ši* → **-ja/va-ti* **-ja/va-je-ši* (I/7 → V/1) (PS1. **-bi-ti* **-bi-je-ši*, **-my-ti* **-my-je-ši* (I/7) → **-bi-ja/va-ti* **-bi-ja/va-je-ši* ‘to beat’, **-my-va-ti* **-my-va-je-ši* ‘to wash’);

(4) Verbs without vowel gradation in the root: a) PS1. **-ě/’a-ti* **-i-ši* → **-ě/’a-va-ti* **-ě/’a-va-je-ši* (III/2 → V/1) (PS1. **-tъrp-ě-ti* **-tъrp-i-ši* → **-tъrp-ě-va-ti* **-tъrp-ě-va-je-ši* ‘to suffer’); b) PS1. **-a-ti* **-a-je-ši* → **-a-va-ti* **-a-va-je-ši* (V/1 → V/1) (PS1. **-kop-a-ti* **-kop-a-je-ši* → **-kop-a-va-ti* **-kop-a-va-je-ši* ‘to dig’); c) PS1. **-i-ti* **-i-ši* → **-ov/ev-a-ti* **-u-je-ši* (IV → VI) (PS1. **(-)obraz-i-ti* **(-)obraz-i-ši* (IV) → **(-)obraz-ov-a-ti* **(-)obraz-u-je-ši* ‘to shape’).